

Handläggare
Mats Öblad
Telefon: 08-508 33 493
Åsa Eckhardt
Telefon: 08-508 33 921

Till
Utbildningsnämnden
2016-02-04

Välja yrke

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr. 001930/2015

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Tony Mufic
Utbildningsdirektör

Jan Holmquist
Gymnasiedirektör

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har på remiss från kommunstyrelsen fått yrkesprogramutredningens slutbetänkande Välja yrke (SOU 2015:97).

Många unga söker arbete samtidigt som många arbetsgivare är oroliga för sin kompetensförsörjning. Intresset för gymnasieskolans yrkesutbildningar är vikande. Yrkesprogramutredningen tillsattes, med uppdrag att lämna förslag som stärker den gymnasiala yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft, underlättar ungdomars övergång från skola till arbetsliv samt förstärker den nationella kompetensförsörjningen.

Förvaltningen är generellt positiv till utredningens förslag, men anser inte att prao bör göras obligatorisk.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gymnasieavdelningen i samråd med grundskoleavdelningen.

Bakgrund/ Ärendet

Utbildningsnämnden har på remiss från kommunstyrelsen fått yrkesprogramsutredningens slutbetänkande Välja yrke (SOU 2015:97).

Yrkesprogramutredningen har i sitt arbete valt att utgå från olika typer av insatser som behövs för att öka yrkesutbildningars attraktivitet. För det första behöver elever få ett bättre beslutsunderlag inför gymnasievalet. För det andra behöver tillgången till yrkesutbildning förbättras. För det tredje behöver utbildningarnas kvalitet förbättras genom en stärkt samverkan med arbetsmarknaden.

Förvaltningens synpunkter på utredningens förslag framgår nedan.

Kunskaper om arbetslivet underlättar gymnasievalet (Kap 3)

Utredningen konstaterar att kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen i grundskolan varierar och att elevernas kunskaper om arbetslivet och vilka jobb som finns behöver förbättras.

Utredningens förslag:

- grundskolans läroplan och kursplaner ska förtydligas när det gäller kunskaper om arbetslivet,
- alla elever i grundskolan och specialskolan ska ges möjlighet att genomföra minst två veckors praktisk arbetslivsorientering (prao) på en arbetsplats eller på ett yrkesprogram i gymnasieskolan,
- Arbetsmiljöverket få i uppdrag att informera huvudmän om hur riskbedömningar ska genomföras vid prao, och att
- en utökad statlig satsning på yrkestävlingar ska genomföras.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ställer sig generellt positiv till förslagen, men anser att prao inte bör göras obligatorisk. Förvaltningen anser att det idag finns många olika former för att ge elever ökad insikt och förståelse för arbetsliv och branscher, och att en reglering kan medföra inskränkningar i andra arbetsätt kring praktisk arbetslivsorientering.

Förstärk gymnasieskolans värdegrundsarbete (Kap 4)

Gymnasieskolans yrkesprogram är tydligt könsuppdelade. För att yrkesprogrammen ska kunna attrahera nya grupper av elever och uppmuntra till mindre könsstereotypa utbildningsval.

Utredningens förslag:

- Skolverket, i arbetet med nationella skolutvecklingsprogram, särskilt ska beakta behovet av värdegrundsarbete inom gymnasieskolans yrkesprogram, och att
- Skolinspektionen ska få i uppdrag att granska kvaliteten på värdegrundsarbetet inom gymnasieskolan.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen. Förvaltningen anser att det även är viktigt att uppmärksamma värdegrundsarbetet i branscherna där eleverna både under och efter avslutad utbildning möter arbetslivet.

Det behövs både reglerad och frivillig samverkan mellan gymnasieskolan och arbetsmarknaden (Kap 5)

De nationella programråden fungerar som forum för kontinuerlig dialog mellan Skolverket och representanter för de yrkesområden som yrkesprogrammen utbildar för. Utredningen ser utvecklingsområden, bland annat att ett tydliggörande av rådets formella roll inom Skolverket samt rådsledamöternas begränsade inflytande över rådets dagordning och deras avsaknad av möjlighet att lyfta övergripande frågor till en högre organisatorisk nivå.

Utredningens förslag:

- De nationella programrådets funktion inom Skolverket ska förtydligas och att reglering som berör de nationella programråden ska samlas i en förordning,
- rådets ledamöter ska väljas med mandat från de organisationer de representerar, och att
- Skolverket, i samråd med rådets ledamöter, ska utarbeta riktlinjer för hur rådets arbete ska bedrivas.
- det inrättas ett nationellt råd för yrkesutbildning med representanter från arbetsmarknadens parter, myndigheter och departement, och att
- rådet ska samråda kring strategiska frågor om utveckling av yrkesutbildning och andra åtgärder som är relevanta för den långsiktiga kompetensförsörjningen. Det nationella rådet för yrkesutbildning ska vara rådgivande till regeringen och komplettera och avlasta de nationella programråden.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen. Förvaltningen välkomnar ett tydliggörande av de nationella programrådets uppdrag och anser att en strategisk instans bör inrättas i någon form.

Stöd till lokal och regional samverkan (Kap 6)

Förekomsten av lokala programråd varierar mellan yrkesprogrammen och för att stärka lokal samverkan genom de lokala programråden krävs stödjande och uppföljande åtgärder.

Utredningens förslag:

- det ska inrättas ett statsbidrag för regionala stödfunktioner för att fler branschorganisationer ska kunna bygga upp kapacitet för lokal samverkan kring gymnasial yrkesutbildning.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget. Förvaltningen lyfter vikten av samverkan mellan kommuner och branscher.

En försöksverksamhet med branschskolor för vissa små yrkesområden (Kap 7)

Många branschorganisationer efterfrågar möjligheter att ta ett större ansvar för smala yrkesutbildningar som har stor betydelse för arbetsmarknaden, men som riskerar att nedprioriteras inom utbildningssystemet. Utredningens diskussioner med branschorganisationer inom olika yrkesområden har lett fram till ett förslag om en försöksverksamhet med så kallade branschskolor.

Utredningen föreslår bland annat att:

- delar av gymnasieutbildningen ska kunna erbjudas på branschskolan.
- gymnasieskolan behåller huvudmannskapet för eleven.
- Skolverket ska godkänna en utbildningsordnare som branschskola.
- försöksverksamheten ska pågå i fem läsår och föreslås omfatta som mest tio branschskolor och ca 1 600 gymnasieelever.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen och anser att en försöksverksamhet är en bra väg att gå.

Lösningar på matchningsproblemen kan inte enbart sökas inom gymnasieskolan (Kap 8)

Utredningen lägger också förslag om förbättringar inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen och inom yrkeshögskolan.

Utredningen föreslår bland annat att:

- statsbidraget för yrkesvux ska villkoras med att minst tre kommuner samverkar om utbildningen samt ansöker om statsbidrag gemensamt för att främja regional samverkan.

- behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan ska kunna erbjudas om det i förväg kan antas finnas brist på behöriga sökande.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ställer sig generellt positiv till förslagen, men anser att villkoret att minst tre kommuner samverkar och ansöker om statsbidrag måste tillämpas med omdöme. Kommuners storlek och läge kan avgöra om samverkan är lämplig eller inte. Det kan finnas fall där en enskild kommun ska kunna ha rätt att söka statsbidrag.

Förvaltningens förslag och synpunkter

Förvaltningens synpunkter på utredningens förslag framgår ovan.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Välja yrke, slutbetänkande av Yrkesprogramutredningen
(SOU 2015:97)